

## Кафедра скрипки

### Вивчення оркестрових партій. Скрипка

Освітній ступінь

Магістр

|         |     |
|---------|-----|
| Курс    | 1,2 |
| Семестр | 1-3 |

Спеціальність

025 «Музичне мистецтво»

Освітньо-професійна програма

«Музичне мистецтво»  
Скрипка

Статус

обов'язкова

|                   |     |
|-------------------|-----|
| ECTS              | 4   |
| Годин             | 120 |
| Практичні заняття | 72  |
| Самостійна робота | 48  |

Форма контролю

залік

Інформація про викладача

|        |                                                                                                 |
|--------|-------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ПІБ    | Борисов В.В. - в.о. доцента кафедри скрипки НМАУ ім. П.І. Чайковського, народний артист України |
| e-mail | borysov@hotmail.com                                                                             |

#### Анотація навчальної дисципліни

Дисципліна «Вивчення оркестрових партій» є важливою складовою у підготовці сучасного артиста оркестру – кваліфікованого фахівця в галузі музичного мистецтва. Студенти отримують змогу досягнути і усвідомити виконавство як цілісність у контексті отриманих знань і навичок. Систематизація відомостей в історичній перспективі, вивчення оркестрового репертуару, виконавських стилів та окремих оркестрових партій є запорукою опанування даної, надзвичайно важливої, а для більшості – визначальної у професійній кар'єрі, форми виконавської діяльності.

Курс орієнтований на здобуття студентами знань та практичних навичок, опанування труднощів у оркестрових партіях з урахування традицій виконавства та засвоєнні норм професійного оркестрового етикету. В опануванні курсу спираємося на знання, вміння та навички, набуті студентами під час занять з фаху, квартету, камерного ансамблю, оркестру, основ диригування, предметів загально-професійного циклу.

**Мета** – формування кваліфікованих і всебічно розвинутих виконавців-оркестрантів, які володіють художньою музично-виконавською майстерністю, відповідними знаннями та навичками, необхідними для здійснення самостійної професійної діяльності в галузі оркестрового виконавства.

**Завдання** – засвоєння комплексу професійних практичних і теоретичних знань, умінь, навичок, основних принципів виконання оркестрових фрагментів, які набуваються в

процесі підготовки в класі під керівництвом викладача для майбутньої оркестрової діяльності.

**Навчальна дисципліна** передбачає групові практичні аудиторні заняття, а також індивідуальну самостійну роботу студентів.

Курс вивчається протягом 1-3семестрів.

**У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен отримати такі компетентності:**

***знати:***

- базові поняття оркестрової гри;
- оркестрові фрагменти партій у знакових творах симфонічної та камерної музики, що використовуються на оркестрових конкурсах;
- основні етапи розвитку оркестрового виконавства як цілісного явища;
- специфіку роботи в групі у складі оркестру;
- диригентський жест;
- теоретичні основи та методи засвоєння навички гри з аркуша;
- оркестрові технічні прийоми гри та їх модифікації;
- засоби художньої виразності, стилістичні особливості та їх застосування в оркестровій практиці;
- оркестровий репертуар;

***вміти:***

- володіти специфікою концентрації та демонстрації усіх навичок гри на скрипці: ритмічною дисципліною, штрихами зв'язної та роздільної артикуляції, широкою динамічною та тембровою палітрою, акцентуації, фразування тощо;
- розуміти диригентський жест;
- вільно читати з листа, володіти ефективними методами швидкого і якісного вивчення музичних текстів;
- самостійно опрацьовувати партії, використовуючи сталі традиції виконання оркестрових творів;
- самостійно робити неупереджені висновки, досліджуючи практичну складову оркестрового музикування;
- контролювати власну гру у загальному груповому звучанні (ритм, інтонація, звуковидобування).

***мати навички:***

- загальних принципів гри в оркестрі;
- виконання оркестрових фрагментів симфонічних та камерних творів різних епох та стилів;
- гри сольних фрагментів в оркестрі;
- гра в групі під орудою диригента;
- вільного читання нот з аркуша;
- організації метру та ритму;
- самостійного пошуку та відбору інформації, практичної реалізації теоретичних знань в оркестровій роботі;
- аналізу та можливості використання усіх існуючих технічних засобів та підходів відповідно до специфіки виконання оркестрових фрагментів.

**Програмні компетентності:**

**Загальні компетентності (ЗК):**

**ЗК 2.** Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

- ЗК 4.** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.  
**ЗК 5.** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях  
**ЗК 6.** Здатність генерувати нові ідеї (креативність).  
**ЗК 7.** Здатність до міжособистісної взаємодії  
**ЗК 8.** Здатність працювати в міжнародному контексті.  
**ЗК 9.** Здатність працювати автономно.

### **Спеціальні (фахові, предметні) компетентності спеціальності (СК)**

- СК 1.** Здатність створювати, реалізовувати і висловлювати свої власні художні концепції.  
**СК 2.** Усвідомлення процесів розвитку музичного мистецтва в історичному контексті у поєднанні з естетичними ідеями конкретного історичного періоду.  
**СК 4.** Здатність інтерпретувати художні образи у виконавській / композиторській / педагогічній діяльності.  
**СК 5.** Здатність збирати та аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її для теоретичної, виконавської, педагогічної інтерпретації.

### **Програмні результати навчання:**

- ПРН 1.** Володіти професійними навичками виконавської, творчої та педагогічної діяльності  
**ПРН 2.** Володіти навичками ансамблевого музикування в групах різних складів у концертно-виконавському та репетиційному процесах.  
**ПРН 3.** Визначати стильові і жанрові ознаки музичного твору та самостійно знаходити переконливі шляхи втілення музичного образу у виконавстві.  
**ПРН 6.** Володіти музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору при створенні виконавських та педагогічних інтерпретацій.  
**ПРН 7.** Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

### **Перелік тем**

**Тема 1.** Вступ. Етикет оркестрового музиканта. Теоретичні основи та методи засвоєння. Репетиційний процес.

**Тема 2.** Поняття – «оркестрові фрагменти». Специфіка виконання на конкурсах до оркестрів.

**Тема 3.** Вивчення фрагментів оркестрових партій у творах композиторів пізнього романтизму. Значення ритмічної стабільності гри. Вміння контролювати власну гру у загальному груповому звучанні. Робота над інтонацією в групі.

**Тема 4.** Специфіка виконання штрихової техніки; організація ритму, метру; втілення стилістичних засобів виразності; фраза, динаміка, вібрація, аплікатура.

**Тема 5.** Специфіка гри акомпанементу в оркестрі при виконанні творів з солістом.

**Тема 6.** Вивчення навичок оркестрової роботи на різних пультах. Специфіка гри у групах перших та других скрипок. Роль концертмейстера групи. Віртуозність в оркестрі.

**Тема 7.** Основи оркестрового звуковидобування. Специфічні прийоми оркестрової гри у творах ХХ ст.. *Sul ponticello, sul tasto, col legno* та інші.

**Тема 8.** Аплікатурні принципи оркестрової гри, специфіка оркестрових штрихів, стилістичні особливості тембральних відтінків. Вивчення оркестрових партій у творах українських композиторів.

**Тема 9.** Художнє осмислення епізоду, фрагменту в контексті оркестрового твору, емоційний стан, стилістичні поняття.

**Тема 10.** Формування лідерських якостей концертмейстера, вміння вести за собою групу. Приклади найвідоміших сольних скрипкових фрагментів (виконавська майстерність, художнє втілення змісту).

### Форми та технології навчання

Дисципліна «Вивчення оркестрових партій» для студентів освітнього ступеня «Магістр» оркестрового факультету Академії складається з практичних занять та годин для самостійної роботи та підготовки, а також включає контрольні заходи (контрольний урок, залік)

### Навчальні ресурси

Нотний матеріал відповідного оркестрового репертуару, музикознавча та методична література представлені у вільному доступі в бібліотеці та читальній залі Академії, інтернет-ресурси. Репетиційні приміщення в навчальних аудиторіях, концертних залах Академії надається для проведення занять відповідно розкладу. За умови дистанційного навчання під час карантину або форс мажорних обставин, всі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали студенти можуть знаходити на сайті бібліотеки Академії <http://lib.knmau.com.ua>, а також викладач забезпечує відповідним нотним матеріалом.

### Методи контролю

У кінці кожного навчального семестру виводиться середній бал усіх контрольних заходів (поточний контроль, перевірка самостійної роботи) за цей період.

Якість засвоєння навчального матеріалу у період підсумкового контролю з дисципліни «Вивчення оркестрових партій» здійснюється у формі **заліків** у II та III семестрах.

### Система оцінювання

| № з/п | Контрольний захід оцінювання | Всього % |
|-------|------------------------------|----------|
| 1.    | контрольний урок             | 50       |
| 2.    | самостійно виконане завдання | 25       |
| 3.    | залік                        | 25       |
|       | Всього                       | 100      |

### Критерії оцінювання за 100-бальною шкалою

**90-100-А (відмінно)** – продемонстрував високохудожню, технічно досконалу гру оркестрових соло, проявив знання та відчуття стилістики виконуваних фрагментів творів, відмінну інтонацію, артикуляційну та звукову культуру;

**82-89-В (добре)** – виставляється студенту, який продемонстрував знання оркестрових соло, проявив знання та відчуття стилістики виконуваних фрагментів творів, але припустився незначних технічних (інтонаційних, штрихових, звукових) неточностей

**74-81-С (добре)** – виставляється студенту, який продемонстрував знання оркестрових соло, проявив знання та відчуття стилістики виконуваних фрагментів творів, але з наявністю певних вад;

**64-73-D (задовільно)** – виставляється студенту, який продемонстрував посередні здібності у засвоєнні матеріалу, а його безпосереднє виконання оркестрових соло не

відображало у повній мірі художній задум творів, супроводжувалося недоліками технічного характеру наявності значних вад у грі виконавця;

**60-63-Е (задовільно)** – виставляється студенту, який не засвоїв засад навчального матеріалу, у його грі спотворено стилістику та художній задум твору, що є відображенням неналежної професійної підготовки, представлені твори не відповідають вимогам НМАУ, наявності значних вад у грі виконавця;

**35-59-FX (незадовільно)** – рівень виконання твору студентом не відповідає вимогам НМАУ.

**1-34- F (незадовільно)** – Студент не засвоїв матеріал навчальної дисципліни та неприпустиме ставлення до предмета

### **Інклюзивне навчання**

Навчальна дисципліна може викладатися студентам з особливими освітніми потребами.

### **Неформальна освіта**

Передбачається участь студентів у міжнародних та всеукраїнських молодіжних оркестрових фестивалях, участь у складі оркестру в концертних програмах, благодійних музичних акціях, участь у майстер класах та стажування у літніх оркестрових академіях; пасивна та активна участь у міжнародних, всеукраїнських та кафедральних конференціях, круглих столах; відвідування культурно-мистецьких заходів, театрів, мистецьких експозицій, виставок тощо.

## **РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:**

1. Orchestral Excerpts, Volume 1,2 - Violin - edited by Josef Gingold - International Music Company
2. Коробецька С. Оркестровий стиль: теорія, історія, сучасність; Монографія. – К.: НПУ ім. М. Драгоманова, 2011
3. Кузіков В.М. Вивчення технічних складностей в оркестрових партіях (клас скрипки) : навчальний посібник / В.М. Кузіков, В.П. Кузікова, О.М. Кутакова. – Дніпро : Ліра, 2018. – 96 с.
4. Оркестрові труднощі для скрипки, випуски 1, 2 1973 р., Київ, «Музична Україна»
5. Ракочі В. Оркестр у музичному просторі Європи XVIII-XXI ст.: Витоки. Трансформації. Концепції. / Монографія / К.: КМAM ім. Р.Глієра, 2020
6. Чекан Ю. Національний симфонічний. 100 років служіння Музиці. / К.: Музична Україна, 2018

### **Інтернет-ресурси:**

- 1 IMSLP - Petrucci Music Library (нотна вікіпедія) <http://imslp.org>
2. Sheet Music Plus [www.sheetmusicplus.com](http://www.sheetmusicplus.com)
3. Kreusch- Sheet Music <http://kreusch-sheet-music.net>
4. Classical- scores.com <http://www.classical-scores.com>
5. The Juilliard Manuscript Collection <http://www.juilliardmanuscriptcollection.org>
6. Видавництво «Гроно», яке пропонує нотну літературу, книги та навчально-методичні посібники для дитячих шкіл мистецтв, музичних шкіл, вищих навчальних закладів культури та мистецтв I-IV рівнів акредитації.

7. <http://composersukraine.org>